

Japonska vlada odredila novo mobilizacijo

Priznanje glede ureditve meje se izjavila

Japonska ofenziva v Santungu

20. avg. — Vojni urad ...

20. avg. — Japonci ...

20. avg. — Bomba ...

20. avg. — Japonci ...

Promet potniških vlakov ...

Vest iz japonskega vira ...

20. avg. — Francoska vlada ...

Francija izgnala ...

Drastična akcija francoske vlade

20. avg. — Francoska vlada ...

Domače vesti
Milwauške novice

Milwaukee. — Rosemarie Kopusar, stara šest let, je 10. avgusta padla po stopnicah tako nesrečno, da si je zlomila levo roko. — Bertha Scharner, hči Jos. Spende, je bila zadnje dni operirana na vnetem slepiču. — Poroče: Frank Fužir in Angela Gross, Frank Banko in Jane Murn, Jos. Zagar in Theresa Schuster, Louis J. Goetz in Paula Fuzer, Karl Šuštar in Castelle Diderich ter Raymond Carlsson in Katherine Gregorič. — V Sheboyganu sta John Sebanc in njegova žena zadnje dni slavila srebrno poroko. — Poročena sta bila tamkaj Merit P. Hiers in Magdalena Kočevar.

Clevelandske vesti

Cleveland. — Dne 17. t. m. je naglo umrl John Žužek, star 53 let in rojen v Osovniku pri Velikih Laščah. Bil je več let gostilničar in tu zapušča ženo, troje otrok in brata. Bil je član društva 126 SNPJ. — Pokojni Fr. Škufca, o čigar smrti smo poročali zadnji petek, je bil rojen v Clevelandu, toda s starši je odšel še kot otrok v Potok pri Novem mestu, odkoder se je vrnil pred 14 leti v Ameriko. Tu zapušča ženo, hčerko in brata. — Dne 17. avgusta je v jezeru Erie utonil 23-letni Gleen Kralj, ki se je kopal s svojo nevesto Elsie Klinek, ampak njej se ni zgodilo nič žalega. — V bolnišnici je umrl John Kastelic, star 38 let in rojen v Kalu pri St. Petru na Krasu. Bil je samec, ki je živel v Ameriki 25 let in sorodnike zapušča v starem kraju. — Iz Španije je vrnil tekoča ranjena roka L. Mohor, ki se je 19 mesecev bojeval v lojalistični armadi.

Nagla smrt čikaške rojakinje

South Chicago. — Dne 18. avgusta je srčna kap zadela Mary Miklavčič, ko je s svojim moškim hodila po ulici. Rojena je bila v Regerčevi vasi pri Novem mestu in poleg moža zapušča pet sinov in pet hčera.

Izpil 15 meric in umrl

St. Marys, Pa. — Pred nekaj dnevi je tu umrl Hrvat po imenu Frank Zoretič. V gostilni je za stavo izpil 15 "drinkov" in drugi dan so ga našli mrtvega v postelji. Bil je star 40 let in samec.

Čikažani pozdravili letalca Corrigan

Chicago, 21. avg.—Mesto Chicago je navdušeno pozdravilo letalca Douglasa Corrigan, ki je "pomotoma" odletel iz New Yorka v Dublin, Irska, namesto v Californijo s starim letalom. Demonstracije v počast letalcu so se pričele v soboto dopoldne, ko je s svojim letalom pristal na čikaškem letališču. Polcija sodi, da je čez pol milijona ljudi stalo ob cestah, po katerih se je Corrigan vozil od letališča do mesta hiše, kjer je Corrigan pozdravil župan Kelly. Proslava letalcu v počast so se vršile ves dan, zvečer pa je bil gost prideteljev velikega pevskega festivala, ki se je vršil na Soldiers fieldu v Grant parku. Iz Chicagoja v Milwaukee je Corrigan odletel v nedeljo dopoldne.

Učitelji za mir v delavskih vrstah

Cedar Point, O., 20. avg.—Ameriška učiteljska federacija je sprejela resolucijo, v kateri poziva Odbor za industrijsko organizacijo in Ameriško delavsko federacijo, naj se pobotata v interesu delavskega gibanja. Resolucija odobrava industrijski unionizem in apelira na eksekutivo ADF, naj obnovi mirovno pogajanja z voditelji CIO. Učiteljska organizacija je vletanja v Ameriški delavski federaciji.

Governor preklical obsedno stanje

Newton, Ia., 20. avg.—Governor Nelson G. Kraschel je preklical obsedno stanje in odpoklical državne miličnike, od kjer je poslal v Newton, ko je bila v teku stavka v tovarni Maytag Washing Machine Co. Governor je dejal, da je to storil iz razloga, da pospeši poravnavo konflikta med kompanijo in upišo CIO, ki je oklicala stavko.

KONCENTRACIJA FAŠISTIČNIH ČET V KATALONIJU

Uporniki se pripravljajo na novo ofenzivo

ANGLEŠKI PARNIK POTOPLJEN

Perpigman, Francija, 20. avg.—Nova fašistična ofenziva na dveh frontah se pripravja. General Franco je poslal nove čete na fronto v Kataloniji, da obnovi prodiranje proti Barceloni, začasno glavni mestu lojalistične Španije.

Koncentracija fašističnih kolon je v teku tudi v severovzhodnem delu Španije. Tam so zdaj italijanske in maroške čete. Počela se glasijo, da bodo vojne operacije, katerih cilj bo okupacija Valencije, glavnega pristaniškega mesta ob Sredozemskem morju, obnovljene.

Militaristični opazovalci in večaki napovedujejo, da se bo fašistična ofenziva pričela na široki podlagi. General Franco in člani njegovega štaba namigujejo, da bo ta ofenziva prinesla odločitev v civilni vojni. Franco sam bo vodil ofenzivo na tej fronti.

Barcelona je bila večeraj spet tarča fašističnega bombardiranja iz zraka. Bomba, ki so jih vrgli fašistični letalci, so ubile dvajset civilistov v Barceloni in čez sto je bilo ranjenih. Letalci so bombardirali tudi mesti Sitges in Vallcarca. Koliko ljudi so bombe ubile v tem napadu, še ni znano.

Dve angleški tovorni ladji, Stanbrook in Stantforth, sta bili tarča fašističnih bomb. Tri bombe so treščile na krov prve ladje, ko je vozila iz Barcelone proti Oranu, Alžiriji, in jo potopile.

Več poslopij je bilo uničenih v fašističnem napadu na Gandijo, pristaniško mesto v vzhodni Španiji. To pristanišče kontrolirajo angleški interesi.

Bitke v Palestini se nadaljujejo

Angleške čete ubile čez 60 Arabcev

Jeruzalem, 20. avg.—Čez 60 Arabcev je bilo večeraj ubitih v spopadu z angleškim vojaštvom in policijo, več sto pa je bilo ranjenih. Najbolj ostri spopadi so se vršili v severnem delu Palestine, v katerih je padlo tudi šest angleških vojakov.

Po hribih v severni Palestini so odmevali strelji iz strojnih pušk. Angleškim četam so pomagali tudi letalci, ki so sipali krogle in bombe na Arabce, ki so iskali zavetja v jamah in gozdu.

Bojevanje v bližini Sarona je bilo najbolj arditno od 5. julija, ko so izbruhnili novi izgredi med židi in Arabci. V eksploziji bombe, ki je razbila avtobus, na katerem so se vozili židje, so bile tri osebe ubite in pet ranjenih. Arabski teroristi so napadli avtobus iz zasede, ko je vozil proti Haifi.

Policijski navalni na igralnici v Chicagu

Chicago, 20. avg.—Kampanja državnega pravdnika Thomasa Courtneyja proti igralnicam, ki operirajo v Chicagu, se nadaljuje. Večera je Courtneyjeva policija navalila na igralnico na 3223 W. Roosevelt rd., kjer je razbila pohištvu. Lastnik te igralnice je Ben Zuckerman, politični zaveznik demokratskega mestnega odbornika Jacoba Arveyja. Prej je policija udrla v igralnice v glavnem delu mesta. Več operatorjev je bilo aretiranih.

Mussolini si ogledal letalsko bazo

Demonstracija italijanskega vpliva v Sredozemlju

Rim, 20. avg.—Diktator Mussolini si je ogledal novo letalsko bazo in trdnjavo omrežje na Pantelieriških otokih. Ti otoki ležijo v bližini vitalne pomorske poti, ki spaja Anglijo z njenimi kolonijami v Afriki.

Fašistični tiak priznava, da je bil namen Mussolinijevega obiska teh otokov ustvaritev vtisa o močnosti italijanske oborožene sile v Sredozemskem morju. Podvzet je bil v momentu, ko se krhajo odnosi med Italijo in Veliko Britanijo vlad Mussolinijeve intervencije v Španiji v prilog upornikom. Protiangleška propaganda in italijanski tiak se nadaljuje in to kljub prijateljskemu dogovoru, ki ga je Mussolini pred nekaj tedni sklenil s Chamberlainovo vlado.

Mussolini si je ogledal letalsko bazo in utrdbne in se potem vrnil v Rim z letalom. Njegov obisk je bil opozorilo o razvoju trdnjavskega omrežja na otokih, odkar je Italija okupirala Absinijo.

List La Tribune piše, "da je bila zgrajena trdnjava na otokih, na katere gledajo oni, ki se bojijo naše nepremagljive oborožene sile v Sredozemlju." Pantelieriški otoki ležijo med Sicilijo in Tunisom, francosko kolonijo. Mimo teh otokov drži pomorska pot med Anglijo in njenimi kolonijami na Bližnjem in Daljnem vzhodu.

Židje bežijo iz nacijske Nemčije

Francija in Švica ojačile obmejne straže

Bazel, Švica, 20. avg.—Francija in Švica sta ojačile obmejne patrulje, da ustavita beg nemških židov čez mejo. Švicarske avtoritete so poslane dodatne policijske oddelke na mejo in oareadni vladni svet je naznanil, da bo tja poslal tudi vojaške čete.

Francoska straža je bila ojačena v vseh krajih ob meji Nemčije in Švice. Policijski inspektorji preiskujejo vse potniške vlake in zahtevajo izkaznice od potnikov.

Na konferenci policijskih načelnikov, ki se je vršila v glavnem mestu Švice, je bilo rečeno, da je čez tisoč židov prekoračilo mejo v zadnjih dneh. Odrejena je bila preiskava z namenom, da se izžene vse osebe, ki so nelegalno dospjele v Švico. Detektivi v Bazelu so zaslišali čez 400 beguncev, kateri so dobili časovno zavetje pri družinah, ki simpatizirajo z njimi. Avtoritete so bile informirane, da so mnogi begunci prekoračili mejo s pomočjo tajnih organizacij, ki so bile ustanovljene v zadnjem času.

Statistika o industrijskih sporih

Združene države na prvem mestu

Zeneva, 20. avg.—Preteklo leto je bilo 10,267 konfliktov med delavci in delodajalci v devetnajstih državah, v katerih je bilo zavojevanih 4,225,994 delavcev. Ti so rezultirali v izgubi 50,755,454 delovnih dni. Tako je rečeno v statističnem poročilu, ki ga je objavil mednarodni urad dela v Zenevi.

Amerika je imela več industrijskih konfliktov kot druge države, ki so omejene v poročilu. Na drugem mestu je Poljska, na tretjem Anglija in četrtem Češkoslovaška, tem pa sledita Kanada in Avstralija.

Poštna avtoritete odkrile sleparijo

Chicago, 20. avg.—Poštna oblast so naznanile splošno kampanjo proti sleparjem, ki operirajo tajno loterijo. Ti vložijo letno \$20,000,000 profita od bedakov v 26 državah. Chicago je glavni stan sleparjev. Avtoritete pravijo, da bodo voditelji sleparskega krožka kmalu obtoženi.

AMERIKA BO BRANILA KANADO PRED SOVRAŽNIKI!

Rooseveltovo zagotovilo dobilo ugoden odmev

POLITIKA DOBREGA SOSEDSTVA

Kingston, Ont., Kanada, 20. avg.—Govor predsednika Roosevelta, v katerem je obljubil, da bo Amerika branila Kanado pred zunanjo agresijo, je izšel velikansko navdušenje in odobravanje med Kanadčani, ki so ga poslušali. Roosevelt je ustvaril nov precedent, ko je raztegnil Monrojevo doktrino na Kanado. Prvič se je zgodilo, da je predsednik ameriške republike obljubil protekcijo Kanadi, ki je angleška kolonija.

Roosevelt je imel dva govora v Kanadi. Prvega je imel pred študenti in profesorji univerze Queens v Kingstonu, Ont., drugega pa ob otvoritvi mosta, ki spaja Ivy Lea, Kanada, s Claytonom, N. Y. Pri ceremonijah je sodeloval MacKenzie King, kanadski premier. Zagotovilo, da bo Amerika ščitila Kanado pred zunanji sovražniki, je dal Roosevelt v Kingstonu. Univerza Queens mu je ob tej priliki poklonila častni doktorat prava.

"Kanada je del bratovščine britanske imperije," je rekel Roosevelt v svojem govoru v Kingstonu. "Slovesno izjavljam, da Združene države ne bodo držale krišem rok v slučaju, da bi dominacijo Kanade ogražal katerikoli drugi imperij. Nedavno, ko so se pričele širiti govorice, da stojijo armade nasproti v drugem delu sveta in je potrebna ne iskra, da užge krvavi konflikt, so govorice dobiele takojšen odmev v Montrealu in New Yorku, v Ottawi in Washingtonu, Torontu in Chicagu. Vancouverju in San Franciscu. Vi in mi smo bili prizadeti. Amerika ni več oddaljen kontinent, ki ne bi videl in čutil odjeka konfliktov na drugi strani morja."

Predsednik je indirektno oplažil evropske diktatorske države, ki so zatrle vse civilne svobodščine. Svoj govor je končal z izjavo, da sta Amerika in Kanada dobri sosedi in resnični prijatelji in da je njegova želja, da taki tudi ostaneta.

Zadnje vesti

PARIZ.—Ministrski predsednik Daladier izjavlja, da bo žrtvoval štirideseturnik v obrambnih industrijah.

LONDON.—Franko je odgovoril angleški vladi, da italijanski in nemški "prostovoljci" na njegovi strani ne bodo izpraznili Španije. Razočarana Francija zdaj najbrže odpre svojo mejo vojnemu materialu za lojaliste.

HENDAYE.—Španski lojalisti ustavili novo fašistično ofenzivo v Kataloniji.

RIM.—Papež pravi, da "prenapet nacionalizem je prekletstvo."

BERLIN.—Nemški generali svare Hitlerja, da Nemčija še ni pripravljena za večjo vojno.

Sudetski Nemci odbili kompromis

Sestanek med Henleinom in Runcimanom

Praga, 20. avg.—Konrad Henlein in vikont Runciman, načelnik neuradne angleške komisije, ki posreduje v sporu med sudetskimi Nemci in češko vlado, sta se zadnji četrtki prvič sestala. Sestanek je bil aranžiran v gradu Rothenhaus v bližini nemške meje. Bila sta gosta kneza Maxa von Hohenlohe-Langenburga.

Runciman in dva člana njegove komisije so govorili s Henleinom, vodjem sudetskih Nemcev, in Kundtom ter Franckom. Slednja sta poslanca v češkem parlamentu. Konferenca je trajala dve uri; tej je sledila druga med Henleinom in Runcimanom.

Načelnik angleške komisije je nagovarjal Henleina, naj odneha v svojih zahtevah in tako omogoči doseg sporazuma med češko vlado in sudetskimi Nemci, toda naletel je na gluha ušesa. Henlein je dejal, da se popolnoma strinja s Kundtom, ki je na seji članov češkega kabineta prejšnji dan izjavil, da je vrzel med sudetskimi Nemci in vlado tako velika, da je ni mogoče zamašiti.

Henlein je vztrajal, da mora češka vlada osvojiti stališče sudetskih Nemcev. To je, da je Češkoslovaška zmes različnih narodnosti in ljudstev in vsa ta morajo dobiti besedo v vladi. Argumentiral je, da češka republika ni "narodna država", ustanovljena v izključno korist Čehov in dominacija, zano pa je ponovil zahtevo, da morajo sudetski Nemci dobiti popolno avtonomijo v vseh departmentih javnega življenja. Oni hočejo biti enakopravna enota v vseh ozirih.

Henlein je vztrajal, da mora češka vlada osvojiti stališče sudetskih Nemcev. To je, da je Češkoslovaška zmes različnih narodnosti in ljudstev in vsa ta morajo dobiti besedo v vladi. Argumentiral je, da češka republika ni "narodna država", ustanovljena v izključno korist Čehov in dominacija, zano pa je ponovil zahtevo, da morajo sudetski Nemci dobiti popolno avtonomijo v vseh departmentih javnega življenja. Oni hočejo biti enakopravna enota v vseh ozirih.

Amendementi, katere je sestavil Padway, določajo transferiranje sodne oblasti, ki jo ima zdaj odbor, neodvisnemu tribunalu. Ta naj bi imel zadnje besede v spornih zadevah, ne pa delavski odbor.

Ameriška delavska federacija je obdoliha delavski odbor, da je prežet a predsodki in pod vplivom voditeljev Odbora za industrijsko organizacijo, "ki so odgovorni za razkol v delavskem gibanju."

Letalska nesreča v Italiji; 14 ubitih

Varese, Italija, 20. avg.—Štirinajst oseb ne je ubilo, ko je veliko potniško letalo treščilo na tla v bližini tega mesta. To je bila že četrta velika letalska nesreča v tem letu v Italiji, v katerih je izgubilo življenje 67 oseb.

Eksplozija olja ubila dva delavca

Dublin, Ind., 20. avg.—Dva delavca sta bila ubita, pet pa je bilo ranjenih v eksploziji olja, ki je uničila oljni tank Gulf Oil Co. Ranjenci so bili odpeljani v bolnišnico v Dublinu in dva bosta morda podlegla pokodbam.

jega življenja, da je bil lakomen; nečimeren in imel tudi druge napake. Koran kot filozofija in literatura ni božansko delo.

ADF HOČE OMEJITI OBLAST DELAVSKEGA ODBORA

Padway obdolžil odbor pristranosti v prilog CIO

A MENDIRANJE WAGNERJEVEGA ZAKONA

Hyde Park, N. Y., 21. avg.—Predsednik Roosevelt je večeraj priznal potrebo revizije Wagnerjevega zakona. To je bilo naznanjeno po konferenci med njim in Williamom Greenom, predsednikom Ameriške delavske federacije, ki je trajala dve uri. Green je izjavil, da je obiskal predsednika, da mu predloži pritožbe ADF proti delavskemu odboru, ki izvaja zakon. Načelnik tega odbora je J. W. Madden, katerega voditelji Ameriške delavske federacije napadajo, češ, da je pod vplivom Lewisovega Odbora za industrijsko organizacijo.

Milwaukee, Wis., 20. avg.—Joseph A. Padway, glavni pravni svetovalec Ameriške delavske federacije, je obdoliha federalni delavski odbor, da drži poleg formalnih tudi tajne rekorde, na katerih podlagi podaja svoje odloke v sporih med delavci in delodajalci. On je že sestavil serijo amendmentov, ki naj bi omejili sodno oblast odbora in druge aktivnosti.

Ameriška delavska federacija bo zahtevala amendiranje Wagnerjevega zakona v svojem boju proti delavskemu odboru, kateremu očita pristranost v prilog unijam CIO. Amendmenti so bili sestavljeni po navodilih Williama Greena, predsednika ADF. Prihodnji ponedeljek bodo predloženi v odobritev eksekutivnemu svetu ADF, ki se sestane na svoji seji v Atlantic Cityju, N. J.

"Tajna evidenca, v katero prizadete stranke nimajo vpogleda, je v konfliktu s temeljnimi načeli justice demokratične Amerike," je rekel Padway. "Delavski odbor krši ta načela v svojih procedurah, ko podaja razsodbe na podlagi tajne evidencie in rekordov."

Pisatelj Wells razžalil muslimane!

Protestne demonstracije v Londonu

London, 20. avg.—Štiristo muslimanov je paradiralo po londonskih ulicah v znak protesta proti H. G. Wellsu, angleškemu pisatelju. Zahtevali so, da avtoritete prepevodo prodajanje in razpečevanje najnovejših Wellsove knjige, ki je izšla pod naslovom "Kratka zgodovina sveta."

Muslimani pravijo, da poglavja v knjigi žalijo Mohameda in koran, "sveto pismo" mohamedancev. V demonstracijah so kričali: "Proč z ignorantnim Wellsom!" Demonstrantje so potem vložili protest proti knjigi v uradu vrhovnega komisarja Indije.

Wells pravi v knjigi, da je prerok Mohamed poročil veliko število žensk v zadnjih letih svo-

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society
Circulation as Evidence before (even Chicago) in Canada
Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cleveland \$2.50 per year.

Glasovi iz naselbin

Tako je bilo takrat...

Milwaukee, Wis. — V naslednjem bom podal odlomek spominov iz leta 1902. Tistega leta je prišel v Loško dolino na Notranjskem Nemeč Hofman po delavce za izdelavanje dog v njegovi hrastovi šumi na Rumunskem pozimi. Delavce je lahko dobil, kajti kmetje niso imeli pozimi mnogo ali nič dela, zaslužka pa še manj. Potrebnoval je 300 delavcev oziroma 30 skupin po 10 delavcev vsaka. Polovico oziroma 15 skupin je dobil v trnovsko-bistriški okoličini, 15 skupin pa v naši in cirknjski dolini. Z njim so se pogodili, da jim plača 48 kron od tisoč dog po 36 palcev dolgih a hrano in vožnjo v Rumunijo in nazaj. Dal jim je koruzne moke kolikor so jo porabili, pšenice moke pa vsaki skupini po eno vrečo na mesec.

Tako so se dogarjali odpeljali v Rumunijo izdelovat doge za sode. Ker so bile doge različne dolgoti, so vse poprečno računali na 36 palcev. Tri doge po 12 palcev so se štele za eno, dve po 18 palcev za eno itd. Trgovec je potreboval 26 pregledovalcev in tri prejemalce, ki jih je dobil v Ložu. Bil sem za prejemalca. Plača je bila 90 kron na mesec za pregledovalce in 80 kron za prejemalce, seveda a hrano in vožnjo tja in nazaj. Da smo se držali pogodbe, je trgovec vsaki skupini dal nekaj predujma ali are. Zadevne listine so bile sodnijsko potrjene. Tako je bil določen čas odhoda in na prvega oktobra smo odrajalji z vozovi na dve in pol ure hoda oddaljeno železniško postajo Rakek. Preglednik Drobnič, ki je dobro govoril nemški, je vprašal postajnačelnika, dali je naša vozovna plačana. Da, je dejal načelnik, do Budapešte. Potujemo skozi Reko čez Zagreb. Načelnik mu je igročil skupni vozni listek za vseh 153 ljudi.

Odpeljali smo se s tržaškim vlakom, ki je prišel iz Ljubljane, in se peljali do St. Petra na Krasu, kjer smo izstopili in čakali na reški vlak tri ure. Iz St. Petra smo se peljali skozi postaje Kilovec, Trnovo - Ilirska Bistrica, Šapjane, Jordane, Matulje-Opatija — v Reko, kamor smo dospeli ob sedmih zvečer. Tam smo se sestali z drugo skupino krajevskih delavcev, ki je štela 176 delavcev; tudi oni so imeli vozni listek le do Budapešte. Ob enajstih smo vsi skupaj zasedli zagrebški vlak in ob devetih naslednje jutro smo prišli v Delnice, nato naprej v Zagreb, kjer smo čakali do ene popoldne in se odpeljali proti Budapešti. V Budapešto smo dospeli ob petih naslednje jutro. Istopimo, orodje in nahrbtnike pomočemo na pločnik, kajti v čakalnici ni bilo prostora za toliko število ljudi.

Z Drobničem greva k postajenačelniku, da poizveva glede vozne, ker je bila plačana le do Budapešte, ako je plačana tudi do našega cilja in kdaj vlak odpelje. Vozna še ni plačana in o tem on nič ne ve, je rekel načelnik, svetoval pa je, naj greva v urad glavne pošte, morda je tam za nas kakšno pismo od Hofmana. Pošta je oddaljena menda uro hoda. Greva tja. Nobenega pisma ni bilo za nas. Naj greva še na druge poštn

urade, nama svetujejo. Šla sva, a tudi tam ni bilo pisma, tako tudi ne na tretji pošti. Hofmana bi obvestila brzojavno o našem položaju, pa nisva vedela naslova. Ostalim sodelavcem sva pojasnila položaj. Čakati tam na cestnem tlaku v taki negotovosti pač ni prijetno. Kaj storiti? Udamo se v usodo, češ morda pride Hofman kmalu in plača vozno, da odpotujemo proti cilju.

Zgodilo se je drugače. Nastala je noč in pričelo je deževati, poročila pa od nikjer nobenega, kdaj in kako odpotujemo. Druga ni kazalo, kakor da naša velika skupina prenoči v mrzli in deževni noči na cestnem tlaku v velikem in lepem ter ba je bogatem glavnem mestu Ogrske. Kako neki naj si bi toliko ljudi iskalo privatnega zavetja in prenočišča pri dobrih ljudeh, denarja pa ni bilo za prenočišča. Tako smo tam ostali na cesti pod milim nebom cele tri dni in tri noči! Šele četrty dan zjutraj smo dobili obvestilo, da je vozovna plačana in da odpotujemo naprej ob enajstih dopoldne. Tega smo bili veseli — kdo ne bi bil! Vozimo se skozi Budapešto in po lepih ogrskih pokrajinah, vinskih goricah in krasnih poljih, ki so bila zavita v jesensko krasoto. Vlak drvi proti Oršavi na avstro-ogrski meji ob Donavi. Pregledali so nam prtijago je površno, nato zasedemo rumunski vlak, ki pelje ob reki Donavi do postaje Turin-Severin. Tam smo naložili našo prtijago na pripravljene vozove in odšli v mestece Turin-Severin. Prenosišče smo dobili pri židih. Žid nam je skuhal dobrega paprikaša in po večerji nas je peljal v prazen hlev poln sveže slame. Kmalu smo počivali na mehki slami, utrujeni od dolge poti.

Naslednje jutro smo se z vozovi podali v 65 kilometrov oddaljeni kraj ob zelo rodovitni zemlji in lepi pokrajini z lepo in rejeno živino. Končno dospemo do cilja k veliki baraki, ki je bila prostorna dovolj za vseh 830 ljudi. Šuma je bila razdeljena na 30 delov, za vsako skupino en del. Nekateri so pričeli z delom že ob štirih zjutraj in so delali do desetih zvečer. Vsaka skupina je bila na svojem odkazanem mestu, pregledniki in prejemalci tudi. Treba je bilo zapisovati v knjige to in ono, da je šlo vse v redu naprej. Z vsako skupino smo se dogovorili, naj imajo pripravljeno delo ob določenem času za pregled in prejem. Treba je bilo meriti hraste zelo natančno. Tudi vladni pregledovalci so prišli. Tisto šumo je Hofman kupil od vlade. Moj pomagalec je bil Rumunec, visok skoro sedem čevljev, močan kot hrust, neroden kot slon, bil pa je dobra duša.

Hrane ni bilo dovolj, meso je bilo pa po neverjetno nizki ceni. Kupili smo celo kravo, kožo pa dali nazaj. Pijača je bila dokaj draga. Za kravo smo dali 12 leпов—en lep je veljal 47½ takratnega avstro-ogrskega krajcarja, torej smo dobili za 11 kron in 14 krajcarjev najboljšo kravo! Kljub tej nizki ceni, sem takrat stradal, da še nikdar tako v mojem življenju. Prejemal sem le po tri štruce kruha na teden, ki sem jih snedel v prvih dneh, zadnje tri dni pa

W. A. Smart demonstrira novo orožje na konvenciji policijskih načelnikov v Detroitu.

sem gledal skozi prste. Uredba glede tega je bila slaba, zato tudi stradanje, ki pa ne bi bilo potrebno, ako bi imeli boljši sistem. Tako je bilo takrat — pred 36 leti.

peljal svoje štiri sinove in me je želel videti pred pričetkom žogarske tekme med našimi mladimi korenjaki. Zmago so odnesli Strabančani. Navoz je bil tudi John Podboy, ki se je tisto jutro vrnil iz Chicago, kjer se je mudil na polletni seji gl. odbora SNPJ kot distriktni podpredsednik. Te prireditve našega novega angleško poslujočega društva "Keystonera" št. 755 SNPJ se je kajpak udeležilo veliko število mladine in starine iz raznih naselbin, jaz sem se pa držal SDD, da me ni vročina premagala, premagalo pa me bi kmalu hladno pivo, kajti posetniki so tako radodarni tretali, da sem moral biti oprezen, sicer bi čutil posledice. Nato me je prijatelj peljal domov in kmalu sem sladko zaspal. Iskrena hvala vsem za prijaznost, fako tudi Johnu Česniku in Johnu Podboju, ki je prinesel pozdrave iz Chicago, dalje tudi Prevcu in njegovemu zetu ter vsem družinam, ker so me obiskali in me vozili po naseibini. Prišli so iz Universalisa in Braddocka ter iz raznih drugih naselbin.

Sedaj pa nekaj drugega — iniativni predlog. Čital sem namreč par dopisov iz Clevelanda, naj se bi prihodnja konvencija SNPJ vršila namesto v Pittsburghu v Collinwoodu, ki je del Clevelanda. Bratje in sestree! Ne smesimo se in ne delajmo nepotrebnih stroškov, kajti iniciative stanejo denar. Zavedni člani in članice ne bodo dovolili, da se bi konvencija prenestila iz Penne v Ohio. Strinjaj se z br. Barbičem, ki piše, da je bila večina za Pittsburgh in tako ostane. Res je, da je urednik Napreja več članov užalil s tem, da je brez vsakega povoda napadal glavnega urednika Molka, ki vrši svojo nalogo po zaključkih zadnje konvencije. Naprejev urednik je mislil, da bo večina na njegovi strani, pa se je motil; ni upošteval mojega nasveta z dne 16. januarja t. l., naj opusti vse napade na gl. urednika SNPJ in članice sploh. Gotovo si je mislil, kaj bi poslušal 73 letnega starca, pa je nadaljeval s svojimi napadi tako dolgo, da mu je dala federacija SNPJ zapadne Penne krepko zaušnico, ki je ne bo mogel preboleti z vsemi svojimi pomagaleci vred.

Bratje in sestree, zapomnite si, da so se jednotine federacije ustanovile po raznih okrožjih Združenih držav z namenom, da bodo pomagale vršiti društveno in jednotno delo v pridobivanju novega članstva, v pomoč članom in pa zato, da pomagajo čuvati jednotine interese in interese vsega članstva! Če se pa temu ali onemu članu godi krivica, se na miren način izravnavajo vse sporne zadeve. In kakšna krivica pa se je zgodila br. Vitkoviču, da je ni mogel preboleti? Zakaj je začel svojo propagando, o tem naj člani odločijo. Moje mnenje je, ako se mu bi posrečilo preslepiti člane, da bi br. Molka porinili na cesto in na njegovo mesto postavili Vitkoviča, kajti petnajst dolarjev tedenske plače je prevelo za izurjenega urednika, za neizurjenega pa še preveč. Vitkovič je dobil občutno klofuto, kakršno so dobili Lemontarji na clevelandski konvenciji. Zato pa naj vse članstvo deluje na tem, da se vrši prihodnja konvencija v mestu, ki ga je določila lanska konvencija. Upoštevajta dopis br. Hrvatina, tajnika društva 118 SNPJ v Pittsburghu, v ka-

Anna Kitzmiller.

Doba pasjih dni in kumare

Sharon, Pa. — Ker v avgustu vlada nezgodna vročina v dobi pasjih dni in kumare, sem se namenil, da prebijem moje počitnice v domači senci pod vinsko trto z mojo boljšo polovico. Ob nedeljah se gre ona navadno kopat na dokaj oddaljeno farmo, in da se sam v njeni odsotnosti ne dolgočasim, grem pa v Slovenski dom, kjer vselej naletim na prijazne rojake, s katerimi se razgovarjam o tem in onem. Taka prilika me je doletela 14. avg. Dan je bil prijazen pa vroč in žena je že pred popoldnem pripravila kosilo, a nisem imel sreče, da ga bi použil, kajti nekdo me je telefonično poklical v Slovenski dom. Komaj sem posrkal nekoliko juhe, že me pride Valentinčičev sin iskat z avtom.

Čim sem prišel v Slovenski dom, sem se znašel med velikim številom mladih fantov iz Strabana in od drugod. Med njimi je bil tudi John Česnik, ki je pri-

Krožni tok ogljikove kisline

Slika o krožnem toku vseh prirodnih sil, ki si je zamislila moderna veda, ni le velikega pomena, temveč sega tudi daleč izven zenskega ter nam pojasnjuje kozmična dogajanja. Naša tehnika se je že davno povzpela v vesoljstvo s svojimi uspehi dokazala, da sta Zemlja in Vneločljivo zvezana med seboj.

Vodne sile in premog, dva velika podeljiva ca vsega našega tehnično-industrialnega pa ja, so otroci neke kozmične energije. Za sončne toplote izpuhtave na površini zemlje vodovij neprestano voda, ki obkroža v oblakov zemljo in daje ob vsaki ohladitvi ki ustvarja potem izvirke ter polni z njimi in morja. Tako je torej energija, ki jo imamo sončno toploto, zadnji vir naših v energij, prav tako, kakor izvira od tona vseh motorjev. Ti obratujejo s pomočjo premoga, bencina, elektrike, les, premog in cin pa izvirajo iz rastlinskih snovi in so na iz ogljikove kisline ozračja pod vplivom a Energija se pojavlja apet v dihanju, v fizio toploti, v zgorevanju.

Da izkoristimo le smešno majhen del te gije, ki bi nam dovoljevala postaviti na kvadratni meter zemeljske površine str zmogljivostjo 43 k. s., ne spreminjaja ničesa dejstvu, da živi človeška civilizacija izklj od milosti sonca in ogljikove kisline.

Čudovita pa so pota, po katerih se to do Danes smo že tako daleč, da se je urednik alkimistov in moremo tudi na umeten a spreminjati snovi. Iz prvih delamo že d vsako poljubno kemično sestavino, čeprav sikatero šele na papirju. A tudj spreminj elementov samih v druge elemente je že ki smo jo v načelu rešili.

Včasih so ti krogotoki snovi nad vse narave, tako krogotok ogljikove kisline ravni, ki so ga odkrili šele pred kratkim. Zrak vsebuje, kakor znano, neko določeno lično ogljikove kisline in ker se z zgorevanj ozračju neprestano dovaja ta plin, nastaja a šanje, dali se sestava zraka polagoma vena ne spreminja in i predvsem dali ne utegne industrijskih mestih nastopiti škodljivi a ogljikove kisline. L. 1890 se je štelično sa Evropsi 510 milijonov ton tega plina v l. 1904 je bilo že 900 milijonov ton, l. 1910 bilo okroglo 5000 milijonov ton in v nekoli tih se bo ta količina več nego podvojila. A vzklic ogromnega števila je vse to vendarle lenkost nasproti masam ogljikove kisline uhajajo iz vulkanskih žrel. Vsak delujoč njenik, in teh je na zemlji okrog 300, sp neprestano naravnost neprecenljivo ogromnožice ogljikove kisline v zrak in tudi diti človeka, živali in rastlin oddaja ta plin.

To dejansko ne more ostati brez posled so si rekli že mnogi naravoslovci in nek so menili, da so bile velike ledene dobe, k je doživela zemlja, posledica spreminjajo količine ogljikove kisline v ozračju. Iz razloga je pričakovati tudi novo sprema svetovnih podnebnih prilik, kajti ogljikove line je v zraku čedalje več in to mora voditi splošno toplejšega podnebnja.

Toda današnja znanost v to ne verjame. Natančne meritve so pokazale, da se povpre množica ogljikove kisline v ozračju, od k znanost meri, ni prav nič spremenila. V mora biti torej neki krogotok v obliki ne izenačenja med nastajanjem in porabo. Vlogo izenačevanja so pripisovali naj rastlinskemu svetu, kajti zelene rastline p bujujejo ogljikovo kisline (ali točneje ogli dvokis) za sestavo svojih teles. Neskončni dovi v Sibiriji, Kanadi in tropskih krajih rajo porabiti silovite količine te kisline, e tudi stepe in obdelane površine. Trezen p slesk nam sicer pokaže, da utegnemo to a preценjevati. Tri petine zemeljske povr so pod vodo, ostanek so puščave in zelena vršine bi predstavljale na globusu le br membne pege.

Toda potem so odkrili, da je baš morja na zemeljski površini prevladuje, silovit po nik ogljikove kisline! Na prostem oceanu izvršili meritve, iz katerih je bilo razvidno je količina ogljikove kisline tam za prib 10 odstotkov nižja nego nad celinami. Po stin vse nastajajoče ogljikove kisline spred vodna kroglja, ostanek si delijo rastline in menine. Kajti pri nastajanju apna se ogli va kislina vendar veže. Izračunali so, da današnjih apnenih gorovjih 25.000-krat ogljikove kisline nego v zraku, tako da na celo vprašanje, dali se ni količina tega pl ozračju celo znižala!

Vsekako nam ne pove nobena izkušnja, a se sestava zraka spreminjala in sklep iz te pač ta, da je krogotok ogljikove kisline p noma zaključen.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 22. avgusta 1918)
Domače vesti. V Chisholmu, Minn., je do smrti povozil 27-letnega in samskega ka Louisa Mramorja.
Delavske vesti. Nameščenci ulične beleni v Indianapolisu so zapretili s stavko, če ne d višje mezde.
Svetovna vojna. Francozi in Angličani rili v novi ofenzivi na zapadni fronti in 10.000 Nemcev.
Sovjetska Rusija. V Petrogradu so izbili živezni izgredi, pri katerih je bilo m oseb ubitih in ranjenih.

Socializirana medicina

Federalna vlada se je končno odločila za dober korak. Pognala bo pred sodišče zdravniško organizacijo American Medical Association zaradi kršenja protitrustnih zakonov. Tožba sama na sebi ni važna, čeprav je lahko precej zamotana zaradi vprašanja, koliko je zdravniška organizacija "trust."

Važno je nekaj drugega. Omenjena organizacija ima vodstvo—kakor organizacija ameriških advokatov—ki je nepopolno reakcionarno z ekonomsko in politično-socialnega vidika. Trdovratno zahteva, da mora vlada držati roke proč od vsakega privatnega businessa in seveda tudi od zdravništva; čim se hoče pojaviti kakšna reforma glede zdravništva, takoj zažene histeričen krik: "To je socializacija medicine! Proč s socializacijo medicine!"

Zadnje dve leti pa je veliko število naprednih zdravnikov rebeliralo proti reakciji svojih vodilnih kolegov. Ti rebelni zdravniki so se odtrgli od stare zdravniške organizacije in začeli so—kar je najbolj važno—s prvimi poskusi kooperativne medicine. Stara organizacija je takoj padla po teh poskuih in organizirala je proti njim bojkotno gibanje in tira jih celo pred sodišča.

Federalna vlada se bo zdaj potegnila za te rebelne zdravnike. Dali je zdravniška organizacija trust ali ni, ni glavno—važno je pa to, če sodišče prizna legalnost, torej svobodo zdravniške prakse v novi, organizirani obliki in po nižjih cenah.

V tem koraku vlade ne bo involvirana socializacija medicine, toda zmaga vlade pred sodiščem bo pomenila velik korak v smer te socializacije, katera gotovo pride, ker mora priti.

Ford—tipičen burbonec

Henry Ford, detroitaki kralj avtomobilov, je bil zadnje dni 75 let star. Ob tej priliki mu je nemški diktator Hitler poslal velik red nemškega orja.

Zakaj je Hitler poslal odlikovanje Fordu—ali je storil zaradi tega, ker Ford sovraži žide ali zaradi tega, ker sovraži delavske unije —ni znano, toda, če je Hitler počastil Forda samo zato, ker se v svoji mentaliteti ni premaknil niti za las s svojega mesta v zadnjih petdesetih letih—je zadel v črno.

Ford je začel svoje avtno podjetje ob zatonu zadnjega stoletja. Začel je svoje podjetje kot odločen individualist, kot trden vernik v "svobodo privatnega podjetja"—in to je še danes.

Ko je začel, je bila njegova ekonomska vera še nekoliko opravičljiva. Tekma med ameriški kapitalisti je bila takrat še velikanska, produkcija še ni bila masno organizirana, priložnosti je bilo dosti—in dokaz temu je Ford sam, ko se je lahko iz navadnega delavca dvignil med kapitaliste.

Ford je med tem stopal višje in višje. Delavci v njegovih tovarnah so do danes producirali na milijone avtomobilov, produkcija je postala masna in uspešna konkurenca začetnikov z velikimi kapitalisti je danes že skoro pozabljena pravljica—ampak Ford je v svoji miselnosti, v svoji ekonomski veri še danes tam, kjer je bil pred 50 leti in kjer je bil takrat, ko je odprl prvo avtno delavnico.

Kakor milijoni njegovih "fliverjev", ki vozeč po Ameriki ne pridejo nikamor iz Amerike, ki vozijo takorekoč v kolobarju, tako se tudi mister Ford vrti v kolobarju, na mestu, prav za prav stoji na mestu—kjer je stal pred 50 leti. On je še vedno trden individualist v ekonomiji in industriji—ves svet mora držati roke proč od njega. On je sam...

Toda ekonomske razmere se ne brigajo za Forda in gredo dalje. Ford in vsi ostali Fordi sicer skušajo razmere ustaviti in jih držati na mestu, a ne bo šlo kakor ni šlo v preteklosti. Ekonomske in socialne razmere pojdejo preko Forda in vseh Fordov...

Ford, star 75 let, živi danes v svetu, ki ne eksistira več in on ne ve tega. Kar je znal, ko je bil star 25 let, še ni pozabil, ampak od takrat se ni naučil ničesar. Ford je tipičen ameriški ekonomski burbonec—zato pa zasluži odlikovanje iz vseh kotov burbonizma in despotizma.

Pogled na razvaline poslopj v Vučungu, Kitajska, po navahu japonskih letalcev.

(Dolje na 1. strani.)

Vesela pisarija

France Feržou

In pridruži Jeronim k započeti dobroti še dva dinarja.

Gneča kakor v skladovnici. Toda avtobus se še vedno ustavlja, da kdo le pomaje z marelom ali vsaj z roko, in vedno se čuje glas mladence:

Ljudje godrnjajo:

— Kam jih boste pa stlačili?! Začnite po dolgem, kakor v klaftro! —

Mladenci odgovarja:

— Vsak ima pravico, da se pelje; zadi je še v'lik prostora! —

Berač ima pri Kuntari potuho. Čimbolj ga odriavajo in pehajo drugi, toliko tesneje se naslanja na ramena gospodu Kuntari. Ta ne more več godrnjati, ko se je že izkazal za dobrotnika. Bo že kako, saj mora kmalu biti Ljubljana!

— Le not'r, le not'r, zadi je še v'lik prostora! —

— Dobro služite zdaj, ko vlaki tako neredno vozijo! —

Tako pol hvali pol godrnja pasażir, ki ima srečo, sedeti za šoferjem.

— Da, zdaj je dobro in če nam bo železniška uprava šla vsaj nekaj let tako na roko, pa je naša linija aktivna.

Končno Ljubljana. Izstopijo. Trdi, okoreli, zasedeni. Vsi udje mravljinčasti.

— Hvala bogu! —

Hite po opravkih. Jeronim kar ne more po običajnem vrstnem redu. Vse ga vleče samo k organizaciji. Hoče tudi stvarnega potrdila za svojo optimistično razlago nočnih sanj. In ko pisarna še ni odprta, čaka na hodniku.

Minute so večnost. Pride dežurni.

— No, kaj je, kako je? —

— Kako? Kaj? — Nič, vedno enako, nikamor se ne gane! —

— In povrnitev draginjskih doklad? Toliko smo brali, toliko se je govorilo, toliko smo se veselili, za trdno računali. Meni se je celo sanjalo — — —

Ugrizne se v jezik in žalostno umolkne.

— Kdo se briga za nas, zopet so nas prezrli! —

Kuntari opravi tudi drugod danes ne gre do rok. Novice ga ne zanimajo. Kavarna je videti dolgočasna, tovariši zabavljajo.

Takšen pride zvečer domov. Žena široko odprtih oči, polna pričakovanja.

— No, ali je? —

— Eh, kaj bo! —

In mu ne gre večerja v slast. Ona misli, da je utrujen, da je avtobus kriv in dež, zato ne silii v njega. Po malem se ji začne smiliti.

— E, da sem še aktiven — — štrajk bi organiziral, pasivno rezistenco — — tako pa smo upokojenci brez vseh pripomočkov, kakor trgovci, če bi zaprli lokale! —

Ona ne poseže v besedo. Kakor nalašč ne.

— Tako sem veroval v današnje sanje, kakor v boga, zdaj pa — —

In se praska za vratom. Pa zopet.

— Ne vem, nekaj me žre. Morda je kaj takega padlo za vrat — —

Ko pa sliče srajco, pravi:

— Poglej no, kaj me je tako srbelo za tilnikom!

Ona pogleda in prestrašeno zavpije:

— Jezus in Marija, uš! —

— Ampak sanje pa le nekaj pomenijo, vselej nekaj pomenijo! —

Žena vzdihne in brez prepira zbeži z nesrečno srajco iz sobe.

TEMJLNA CELICA NA SLOVENSKIH TLEH

Fara Robovlje leži v hribih. Po dveh pustih grebenih je naseljenih nekaj nad sto rodbin, pol kmetov, pol bajtarjev. Med obema grebenoma stoji na manjšem, pa toliko bolj strmim hribu farna cerkev sv. Primoža. Zraven starinsko župnišče s hlevom, skednjem in kozolcem; pod cerkvi pa enorazredna šola z veliko drvarnico. Globoko dol pod hribom stoji mlin in žaga; malo višje pa je na strmo reber prilonjenih nekoliko hiš. Tu prebivajo obrtniki,

štacunarji in krčmarji; ljudje, ki preže na pečle in borne solde revnih hribovcov.

Na vsakemu grebenu stoji po dve podružnici: sv. Lenart in sv. Urh. Okrog njiju mala, vekomaj razdrta pokopališča. Pozimi se z mrličem ne more zaradi zametov k fari.

Fara je temeljna organizacijska celica našega ljudstva. Tako je zapovedano in raztolmачeno za pravo božjo voljo. V oltarju je bog in pred oltarjem župnik. Tja morajo biti uperjene oči in ušesa in vse misli cele fare. Kar pove župnik z leve, je sveto, in gorje nevernikom, ki dvomijo. Pa so navzlic temu še mnogi ne-verniki in omahljivi. Tako je od njega dni in bo do konca sveta.

Kdaj je bog ustvaril farno Robovlje in Robovljece, v sv. pismu ne stoji. Tudi ni letnice v kamnu ne v spisih, in ustno sporočilo molči. Eno pa je gotovo: fara mora imeti svoj začetek v dobi, ko je bog v neskončni previdnosti kaznoval šloveški rod z vesoljno revščino. In če se drugod poseječi s posebnimi napori vendarle iztisniti iz skope zemlje poleg koščka kruha tudi po kakšen grob, v fari Robovlje bog tega ne dopusti. Peščeni in pusti zemlji dodajajo v zimskih dnevih in večerih od svojega dela pri škaflih, zobtrebcih, obodih, koših in drugem poljskem orodju toliko zaslужka, da se skromno in pogladno prehranjijo iz leta v leto. Kdor pa le more, zbeži po svetu, po večnem zakonu: s trebuhom za kruhom.

Nad vso to revščino pa se šopirijo razsežni in bogati graščinski gozdovi, polni lesa in divjačine. Brez konca in kraja. Toda so skrbno straženi in budno varovani, in gorje rutarju ali pa slemencu, če ga zalote, da je kradel les ali pa ubil srno. Vendar od začetka sveta že kradajo les in love divjačino. Časih so zaprti, časih ne; kakor je pač ljubi bogec naročil usodi in sreči za vsakega posameznika.

Razumljivo je, da tudi župnikom v Robovlju ni z rožicami postlano. Nikoli se ne tepo za to farno in gnadjilno gospod grof, farni patron roboveljake fare, s te strani nima nadlegovalcev. Kadar umrje župnik, pride drugi. Ta ostane navadno do smrti in za njim pride tretji. Celo stoletje pozna ustno sporočilo samo tri župnike: Boštjana, Miho in Tomaža.

Boštjana pozna je še iz pripovedk. Morda jih je ob Tomaževem prihodu komaj pet živih, ki so pri njem opravili nauk in prejeli prvo obhajilo. V spominu jim živi takole: majhen, debel, širokopleč in zaripel v obraz . . . Trdih, rjavih las in hudih oči. V petek in svetek v visokih škornjih, ki se ob nedeljah bliskajo pri oltarju izpod mašnega plašča. Glas rezek, jeklen, pri pridighu oster in hreščeč, v spovednici neizprosen, pri beru nepopustljiv in natančen. Če bi se primerilo smetno ali smetljivo žito ali pečla mera, takoj je graščinski birič tu, neposlušnež pa v grajski ječi ali pod palicami. V pridighu neprestano robanti zoper lovsko in gozdno tatvino. Kadar se teh grehov spovedujejo, grmi pouk daleč iz spovednice, in pokore, ki jih nalaga, so stroge. Zato pa je v časih pri gnadjilnem grofu in vsak teden tam na kosilu. Kmetje živega ne morejo.

„Krvaveče srce“

Frank Keene je odkril srčasti petkratni diamant v Florenči pri nekem starinarju. Neke nespreten draguljar ga je potem čez sredo prelomil na dvoje, ko bi ga bil moral okovati za obsek. Keene ga je namreč hotel pokloniti svoji nevesti za poročno darilo. Na dvoje prelomljen dragulj je potem odnesel Keen k staremu Johnu Marriotu, strokovnjaku za takšna dela, in ga je prosil, naj stori vse, kar ve in more, da sestavi iz odlomkov nekaj poštenega.

Marriot je spojil oba kosa v vegasti črti s pomočjo rubinov, da je bil Keene vzhičen zaradi njegove iznajdljivosti. Krstil je dragulj za "krvaveče srce" in ga je poklonil svoji mladi ženi, kateri pa ni prinesel sreče, kajti umrla je leto dni po tem dogodku na porodu hčerke Desirée.

Štdeset let je ležal dragulj v konzervnem safetu in slednjic je zounil s drugim rodbinskim na-

Potem pso postajali nasmeški vedno redkejši. Dogajale so se vsakojake stvari, ki jih Marriot ni mogel prav razumeti. Čedalje težje je bilo, ostati napram Anthonyju Breamu vljuden, če je mož slučajno stopil v draguljarjevo trgovino.

Nekega dne spomladi pa je prišla k njemu Desirée sama. Prinesla je s seboj "krvaveče srce."

"Čudno," je izpregovorila, medtem ko se je igrala z obeskom, ki je ležal na mizi med njo in starim Johnom. "Očistili ste kamne pred mojo poroko in leta in leta so obdržali čudoviti sijaj. Pred tremi meseci pa sem nakit izročila vašemu pomočniku in posihmal opažam, da blesk izgineva. Le poglejte te kamne — — kakor brez ognja so, njih barva je popolnoma mleda! Zdi se naravnost, kakor bi bili iz stekla."

"Tako je, kakor ste dejali," je pripomnil John godrnjaje. "Fant, ki je imel obsek v delu, ni napravil stvari, kakor bi moral. Pokvaril mi je tudi več drugih stvari. Zato vas prosim tišokrat oprostjenja! Zagotavljam vas, da bom vzel nakit sam v roke in vam garantiram, da bodo kamni zablesteli zopet v nekdanjem sijaju."

Ko je Desirée odšla iz trgovine, je stal Marriot še dolgo zamisljen in je gledal za njo. Potem je poslal vajenca po ilustrirane liste od zadnje nedelje, katere je začel pazorno ogledovati s povečalom.

Prišel je do skupine, ki je predstavljala več plesalk na odru. Nekaj časa je stal sklonjen nad sliko, potem je poklical svojega tajnika ter mu je narekval sledeče pismo:

"Spoštovana miss de Cressy! Minilo je najmanj že leto dni, odkar ste mi poverili vaš nakit, da ga pregledam in očistim. Dovolite, da vas opomnim, da pomeni leto dni glede na dragoocenost, ki jih vsebuje vaš nakit, zelo dolgo dobo. To vam bom takoj dokazal:

Gotovo niste opazili, da vas je minulo soboto opazoval s posebno pozornostjo majhen debelušen možki v drugi vrsti parketa. Ta možki sem bil jaz. Povedati moram, da je krasen obsek iz diamantov, ki ga nosite okrog vratu, zelo, zelo potreben moje umetnosti. Kamni na vratu bi morali odbijati razsvetljavo pri rami z dvakrat večjo intenzivnostjo kakor to delajo sedaj. To stvar vam lahko uredim, če mi prepustite vaš nakit samo za dva dneva. Ne dvomite, da sem neprekosljiv mojster v svoji stroki! Zato mi je težko pri srecu, ko vidim, da izgubljam tako dragi in žlahtni kamni na vašem vratu čudovit sij!

Vaš vdani
John Marriot."

Tri dni pozneje se je sklanjal stari Marriot s povečalom na očesu, nad dvema obeska srčaste oblike, ki sta ležala pred njim na mizi. Prvega, ki ga je očistil, je izpostavil z nekakšno pobožnostjo svetlobi, drugega pa je z zaničljivo kretnjo odrinil v stran. Potem je poklical svojega najbolj izvežbanega pomočnika in mu je dal natančna navodila.

Pet dni pozneje je planil Anthony Bream razburjen v draguljarjevo pisarno.

"Marriot!" je zavpil, vihteč v roki srčast obsek. "Miss de Cressy vam je izročila obsek,

Država in socialisti

Ob 20-letnici Jugoslavije je prav in pošteno, da se spominjamo, kaj nam je bila država v minulih letih in kaj želimo, da bi bila.

Ce voščimo prijatelju god, mu s tem želimo srečo, ob enem pa že tudi računamo z njegovim prijateljstvom. Vsaj to, če ne več!

In, kadar slavimo jubilej države, ji tudi želimo dobro in srečo. Ker smo pa država državljani, izrekamo ob nje godu dobro in srečo sami sebi.

Pojmi o državi so res različni. Danes to zlasti lahko opazujemo, ko se nekatere države vda-pajo praznim in abstraktnim frazam ali pa diktaturam posameznih družabnih plasti, ki potem državo in državljane izkoriščaj v eksploataciske ali hegemonistične namene. V teh državah ni več državljanov in njih iniciative, iniciativa prihaja od nekd, državljani pa morajo molčati in služiti kakor v dobi suženjstva ali v srednjem veku. Tu niso v državi več državljani, ampak le neka individualna vo-

da ga očistite, ker ste ji izjavili, da je umazan. Zdjaj pa je dobila še bolj umazanega nazaj. Bil sem pri strokovnjaku, ki mi je povedal, da so kamni ostrgani z grafitom. Kaj naj to pomeni? Tak govorite vendar?!"

"Priznavam, da sem storil napako," je zamrmral stari Marriot in njegove oči so lisaško pogledale proti doščlecu. "Miss Cressy mi je poslala original, da ga očistim, vaša žena pa me je nekaj dni pred tem prosila, naj ji uredim njen obsek iz ponarejenih kamnov. Oba naveska sta si tako slična, da sem poslal original pomotoma vaši gospe, kaj-pijo pa miss Cressy. Priznavam, da mi je ta zamenjava zelo ne-ljubo neprijetna. Prosim vas, počakajte trenutek, takoj bom poklical vašo gospo po telefonu ter ji bom pojasnil zamenjavo. Gospodična, prosim pokličite gospo Breamovo, številka . . . O, ni treba gospodična, ni treba, zakaj če prav vidim, je gospod Bream že odjadral skozi vrata . . ."

Ali ste že naročili Prosveto? Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? edini dar trajne vrednosti, za mal denar lahko pošljete sem v domovino.

kitom zopet k staremu Marriotu, da ga očisti in uredi. Oče je namreč hotel pokloniti dragulj Desirée za poročno darilo.

Od časa, ko je nevesta obesila "krvaveče srce" okrog svojega vratu, je dajala temu nakitu prednost pred vsemi drugimi kosi. Zaročence Anthony Bream jo je v šali svaril, naj se čuva pred morebitnimi tatovi. Zato je Desirée nekega dne stopila k staremu Marriotu in ga prosila, naj ji napravi duplikat. Draguljar je izvršil naročilo z veliko večičino. Napravil je pravcato mojstrovino, čeprav je bila vredna komaj petnajsti del cene originala.

Zanaprej je nosila Desirée tudi pri posebnih priložnosti vedno ponaredek, original pa je ležal v bančni blagajni njenega moža.

Marriot se je vedno zanimal za usodo mlade žene, ki jo je poznal še iz njeni otroških let. Leta in leta se je zmeraj nasmehnil, kadar je srečal njeno ime v stolpcih dnevnika ali pa

ga je slišal iz ust odjemalcev in znancev. Radoval se je, ko je slišal, da se ji godi dobro.

Člani in članice unije International Ladies Garment Workers, ki pohaajajo delavsko poletno šolo državne univerze v Madisonu, Wis.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naročnik. List Prosveta stane za vas enako, za člano ali nečlane \$2.50 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessment \$1.25 tednik, se jim to prišteje k naročnin. Torej sedaj ni vroška, red. 4 je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Članu listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado. \$6.00	Za Ciscro in Chicago je . . . \$7.50
1 tednik in . . . 6.50	1 tednik in . . . 6.50
2 tednika in . . . 8.50	2 tednika in . . . 8.50
3 tednika in . . . 1.50	3 tednika in . . . 1.50
4 tednike in . . . 1.20	4 tednike in . . . 1.20
5 tednikov in . . . uš	5 tednikov in . . . 1.50

Za Evrope je . . . \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali mandat. Order v pisemu si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnitev: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahvaloval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu listu naročena na dnevnik Prosveto, to listu Prosveta. Ako tega ne storijo v obtem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

"PROSVETA" S.N.P.J. 2457 So. LaSalle Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljite naročnino za list Prosveto vsoto \$. . .

1) Ime Čl. družina M . . .

Naslov

Ustavite tednik in ta priložite k moji naročninu od slednjih članov moje družine:

2) Čl. družina M . . .

3) Čl. družina M . . .

4) Čl. družina M . . .

5) Čl. družina M . . .

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik